

Sürdürülebilirlik Kapsamında Faaliyet Gösteren Gıda Bankalarının Kurumsal Raporlarının İncelenmesi

Reşat KARCIOĞLU¹
Şerife KILIÇARSLAN²

Öz

Sürdürülebilirlik kavramı; israf, açlık ve yoksullukla mücadele kapsamında kritik bir gereklilik olarak her alanda etkisini hissettirmektedir. Bu kapsamda, iş dünyasının sürdürülebilir kalkınmaya katkısını arttırmaya yönelik kurumsal sürdürülebilirlik kavramı ön plana çıkmıştır. Kurumsal sürdürülebilirliğe yönelik bilgi ihtiyacının karşılanması kapsamında, finansal muhasebenin tamamlayıcısı olarak sürdürülebilirlik muhasebesi ve raporlaması kabul edilmiştir. Gıda bankacılığı ise, sürdürülebilir kalkınma amaçları doğrultusunda faaliyet gösteren bir sivil toplum örgütüdür. Bu örgütlerin etkinliğini sağlamanın önemli yollarında biri topluma sunduğu güvendir. Bu nedenle, gıda bankalarının sosyal, ekonomik ve çevresel açıdan topluma sağladığı katkıların şeffaflık, hesap verilebilirlik ve karşılaştırmalılık ilkeleri doğrultusunda düzenlenmesi ve denetime tabi olması büyük önem arz etmektedir. Araştırmanın amacı, gıda bankalarının yayımladığı kurumsal raporların; raporlama yöntemlerini, bağımsız denetime tabi olup olmadıklarını ve sürdürülebilirlik düzeylerini tespit etmektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasıyla yürütülmüştür. Araştırma kapsamına "The Global Food Banking Network" üyeliği olan yedi gıda bankası alınmıştır. Veri toplama aracı olarak belge (doküman) incelemesi yapılmıştır. Elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, gıda bankalarının raporlama yöntemlerinin farklılık gösterdiği; yalnızca finansal raporlarının bağımsız denetime tabi olduğu; Güney Afrika'da faaliyet gösteren gıda bankasının en yüksek düzeyde sürdürülebilir raporlama yaptığı ve Avustralya'da faaliyet gösteren gıda bankasının ise en düşük düzeyde sürdürülebilir raporlama yaptığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Raporlaması, Kurumsal Raporlar, Gıda Bankaları, İçerik Analizi.

JEL Kodları: I15, I31, Q50, M14, M41, M42.

Examination of the Corporate Reports of Food Banks Operating within the Scope of Sustainability

Abstract

The concept of sustainability is crucial in combating waste, hunger, and poverty, and it has a significant impact across various fields. In this context, the concept of corporate sustainability has emerged to enhance the contribution of businesses to sustainable development. To meet the need for information on corporate sustainability, sustainability accounting and reporting have been recognized as complementary to financial accounting. Food banking is a non-governmental organization operating in alignment with sustainable development goals. One of the key ways to ensure the effectiveness of these organizations is the trust they provide to the community. Therefore, it is crucial for food banks to organize and audit their contributions to society in terms of social, economic, and environmental aspects according to the principles of transparency, accountability, and comparability. The aim of the research is to identify the reporting methods, whether they are subject to independent audits, and the sustainability levels in the corporate reports published by food banks. The study was conducted using a case study design, which is one of the qualitative research methods. The research sample included seven food banks that are members of "The Global Food Banking Network". Document analysis was used as the data collection tool. The data obtained were evaluated through descriptive content analysis, a qualitative research method. The results indicated that food banks' reporting methods vary; only their financial reports are subject to independent audits; and the highest level of sustainable reporting was found in South Africa, while the lowest was observed in Australia.

Keywords: Sustainability, Sustainability Reporting, Corporate Reports, Food Banks, Content Analysis.

JEL Codes: I15, I31, Q50, M14, M41, M42.

* Bu çalışma, "2nd International Symposium on Insurance, Banking and Finance" kapsamında bildiri olarak sunulmuş ve bildiri özetleri kitabında yayımlanmıştır.

¹ Reşat KARCIOĞLU, (Prof. Dr.), Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi, Erzurum, Türkiye, E-mail: rkarcio@atauni.edu.tr ORCID: 0000-0002-0903-3816

² Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Şerife KILIÇARSLAN, (Arş. Gör. Dr.), Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Öğretim Elemanı, Erzurum, Türkiye, E-mail: serife.kilicarslan@atauni.edu.tr ORCID: 0000-0002-5715-3417.

APA 6 Stili Kaynak Gösterimi: (To Cite This Article)

Karcioğlu, R., Kılıçarslan, Ş. (2024). Sürdürülebilirlik kapsamında faaliyet gösteren gıda bankalarının kurumsal raporlarının incelenmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 17(2), 209-229. doi: <https://doi.org/10.29067/muvu.1484317>

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Food banking is a civil society model that facilitates the distribution of food, clothing, or fuel items that are nearing their expiration date, have packaging or production defects, or are in surplus due to reasons like excess production or exportation, to individuals in need (Topçu and Kaya, 2010: 258). This model reduces both the waste of surplus food, which is still suitable for consumption, before it turns into waste, and the level of poverty in the country. Indeed, the terms “poverty” and “food waste” have been included in the “Sustainable Development Goals” proposed by the United Nations and have been identified as priority areas by governments (Michellini, Principato, and Iasevoli, 2018: 205-206). In this context, food banking, which contributes to social justice, plays a key role in ensuring a sustainable life (Aday and Aday, 2021: 302; Alexandre and Smaje, 2008; González-Torre and Coque, 2016).

The concept of sustainability was defined as “Sustainable Development” in the Brundtland Report, prepared by the World Commission on Environment and Development under the United Nations. In this report, sustainable development is described as meeting the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs. Although initially focused on environmental sensitivity, the report’s scope was expanded to include the perspective that social and economic issues cannot be considered separately from sustainability. Today, the core philosophy of sustainable development is to establish an appropriate balance in social, environmental, and economic activities so that both current and future generations can equally benefit from the opportunities provided by development (United Nations, 2023; Karcıoğlu and Öztürk, 2021: 5; Türkiye ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, 2023).

Within the scope of the above explanations, it can be said that the food banking system operates within the framework of global development goals. Moreover, as with any business, reporting food banking activities according to the principles of transparency, accountability, and comparability is considered a key factor in enhancing trust in the system. In this context, reports prepared by food banks operating in line with sustainability principles, following accounting standards, will contribute to the sustainable performance of businesses, and thus to the sustainable development goals, through donations, aid, and collaborations (Akarçay Öğüz and Akarçay, 2015: 13-14). In this context, the aim of the research is to identify the reporting methods, whether they are subject to independent audits, and the sustainability levels in the corporate reports published by food banks. The research seeks to address the gaps related to the corporate reports and activities of food banks. The literature primarily includes studies on reporting and accounting practices of businesses. However, there is a limited number of studies on the reports and activities of food banks. Specifically, practical studies generally focus on the accounting records of donors and recipients, and in-depth analysis of food banks’ reporting processes has been lacking. Therefore, systematically examining the reports and activities published by food banks is believed to fill a significant gap in both theoretical and practical fields.

Literature on Research

First, a literature review was conducted on the level of sustainable reporting, followed by an examination of the contribution of food banking to sustainability. In the literature review on the level of sustainable reporting, it was generally observed that businesses were included in the scope of research. Moreover, it was identified that sustainability performances were ranked using Multi-Criteria Decision Making Methods (Goyal, Rahman and Kazmi, 2013; Rebai, Azaiez and Saidane 2016; Şendurur and Temelli, 2018; Ecer, 2019; Korzeb and Samaniego-Medina, 2019; Aksoylu and Taşdemir, 2020; Özevin, 2022; Rençber, 2024; Korga and Aslanoğlu, 2024). In the literature, there are numerous studies emphasizing the effectiveness of the food banking system as an effective tool in combating waste, hunger, and poverty (Akarçay Öğüz and Akarçay, 2015; Aday and Aday, 2021; Beken, 2021; Vatanserver Deviren and Kurtuluş, 2020). These studies aimed to raise awareness about enhancing the system’s efficiency. In this context, the economic, social, and environmental

contributions of the system to society were highlighted. Accordingly, economic contributions were listed as reducing the damage caused by waste to the national economy, providing tax deductions and exemptions with government support, reducing product storage costs, mitigating the financial risks of overproduction, contributing to corporate image (as a marketing tool), and maintaining market stability and price balance. Social contributions were listed as ensuring the right to food security, reducing hunger and poverty levels, assisting the state in achieving social justice, fulfilling zakat obligations, providing spiritual satisfaction, building trust and reputation for businesses, and increasing customer and employee loyalty. Environmental contributions were listed as assisting the state in reducing waste and preventing waste, using natural resources efficiently, and mitigating global climate crises.

Method of The Research

The aim of the research is to determine the reporting methods, independent audit practices, and sustainability levels of the corporate reports of food banks. The research was conducted using a case study approach, one of the qualitative research designs.

The research population consists of food banks that are members of “The Global Food Banking Network”. According to the relevant website, there are memberships from 45 countries across 7 regions of the world. To reach a suitable sample, one of the purposive sampling methods, the criterion sampling method, was used (Yıldırım and Şimşek, 2021: 120). In this context, the inclusion criteria for food banks in the sample were defined as “having published a report in English” and “the most recent report being from 2022 or 2023”. As a result, the sample of the research consists of 7 food banks operating in 7 countries across 6 regions (Table 2). The names of the 6 food banks included in the research are not in Turkish. To ensure that the readability and understanding of the research findings are not negatively affected, the food banks were coded by country names. Information about the food banks (code, region, country, and institution name) is presented in Table 2.

The research data were collected through document analysis. The collected data were subjected to descriptive content analysis, one of the qualitative research methods. Within the scope of the analysis, the demographic characteristics of the food banks, their reporting methods, and information regarding independent audits were initially presented. Then, the most frequently mentioned theme related to the 17 Sustainable Development Goals in the literature was identified. Finally, the level of sustainable reporting of the food banks was determined within these themes. The main and sub-themes identified are presented in Table 3. While evaluating the corporate reports on the relevant themes, the scoring system from the “United Nations Environment Programme Sustainability Criteria” (UNEP/SustainAbility, 1996) report was used as the basis. In this scoring system, food banks' annual corporate reports were assessed with scores ranging from 0 to 4. A score of 0 was given if there was no explanation regarding the criterion in the report, and a score of 4 was given if the report provided a detailed and comprehensive explanation of the criterion

Findings of The Research

The findings related to the reporting methods of food banks are as follows:

- It was found that the South African food bank publishes an annual report and includes explanations regarding financial information within the report.
- It was found that the Malaysian food bank publishes both an annual report and a financial report.
- It was found that the Jordanian food bank publishes an annual report and includes financial reports within the annual report.
- It was found that the Turkish food bank publishes both activity reports and financial reports.
- It was found that the UK food bank publishes an activity report and includes its financial report within the activity report.

-
- It was found that the Canadian food bank publishes both an annual report and a financial report.
 - It was found that the Australian food bank publishes a hunger report and provides explanations regarding financial information as percentages within the report.

The findings related to the audit activities of food banks are as follows:

- It was found that the report published by the Malaysian food bank had undergone an independent audit, and no audit-related activities were conducted.
- It was found that the report published by the Jordanian food bank had not undergone an independent audit. However, the report emphasized the importance of auditing and provided general explanations regarding the presence of internal control and internal audit units. Additionally, it was stated that the food bank has an audit and risk committee, which has the authority to contract with an external auditor to ensure compliance with legal regulations. Despite this authority, there is no information in the report indicating that it had been subject to independent auditing.
- It was found that the report published by the Turkish food bank had not undergone an independent audit. However, the report included statements indicating that the activities were carried out in accordance with the principles of transparency, accountability, and sustainability.
- It was found that the report published by the UK food bank had undergone an independent audit.
- It was found that the report published by the Canadian food bank had undergone an independent audit.
- It was found that the report published by the Australian food bank had not undergone an independent audit, and no audit-related activities were conducted.

The general performance findings of food banks regarding the Sustainable Development Goals are as follows:

- First place: South Africa with 37 points
- Second place: Malaysia with 25 points
- Third place: Türkiye with 23 points
- Fourth place: the UK with 20 points
- Fifth place: Jordan with 17 points
- Sixth place: Canada with 15 points
- Seventh and last place: Australia with 1 point

Performance findings of the food banks within the scope of the main theme are as follows.

- It was determined that S. Africa has a total of 41 points, 18 in the social theme, 8 in the environment theme and 15 in the economy theme.
- Malaysia has 16 points in the social theme, 2 points in the environment theme and 8 points in the economy theme, totaling 26 points.
- Jordan has 10 points in the social theme, 3 points in the environment theme, 4 points in the economy theme and 17 points in total.
- Türkiye has 11 points in the social theme, 4 points in the environment theme and 8 points in the economy theme, totaling 23 points.
- It was found that England has 5 points in the social theme, 7 points in the environment theme and 8 points in the economy theme, totaling 20 points.

-
- Canada has 7 points in the social theme, 0 points in the environment theme and 8 points in the economy theme, totaling 15 points.
 - Australia has 1 point in the social theme, 0 in the environment theme, 0 in the economy theme and 1 point in total.

Conclusion

Based on the study findings, it was determined that food banks operating in Canada, Malaysia and England are subject to financial audit. This finding can be evaluated positively in terms of the reliability of the reports of the relevant food banks. However, the statements made by the food banks operating in Jordan and Türkiye regarding the audit cannot be said to provide assurance that their reports are organized in accordance with accounting principles. However, the statements made about the importance of auditing can be interpreted as a desirable situation for the future. Finally, it was determined that the food bank operating in Australia is quite different from all other food banks with its reporting structure and name. The reason for this difference may be related to the legal legislation of the country or the reporting preference of the food bank. The food bank in Australia was included in the scope of the study because it is the only institution in the Oceania region that is a member of “The Global Food Banking Network”. In future studies, a different food bank in Australia can be included and more general evaluations can be made.

The food bank operating in South Africa has the highest sustainable reporting level. This finding suggests that the value attached to sustainable development by the food bank may serve as an example for other countries. In addition, it can be said that the food bank promises hope for the future of South Africa, where the poverty level is high.

The level of sustainable reporting of the food bank in Canada is quite low, especially since it does not carry out any activities within the scope of the main theme of environment. However, since the reports are subject to financial audit, it can be said that the financial reports are organized in accordance with accounting principles. The relevant food bank operates in a country with a high level of prosperity. It can be said that the high welfare level of the country negatively affects the sustainability value of food banking activities.

1. GİRİŞ

Son yıllarda dünya çapındaki nüfus artışı, doğal kaynakların etkin kullanılamaması ve değişen yaşam standartları gibi faktörler, gıda kıtlığını artırmıştır. Gelecekte, bu kıtlığın daha da artması ve sürdürülebilir düzeni ciddi şekilde tehdit eden bir sorun haline gelmesi beklenmektedir (Altınuç, 2022: 1; Güneş, 2013: 26; Sertyeşilışık, 2022: 1397). Nitekim 2023 yılı Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), dünyada ortalama 735 milyon insanın açlık veya yetersiz beslenmeyle karşı karşıya kaldığını ve farkındalığı artırmaya yönelik çabalara rağmen 570 milyon ton gıda israfının yapıldığını belirtmiştir. Bu bağlamda, gıda kıtlığını tetikleyen gıda atıklarının da yüksek düzeyde olduğu ifade edilebilir. Günümüz küresel gıda sistemi hem ambalajlama hem de üretim sürecinde yüksek miktarlarda atık ortaya çıkarmaktadır (Godfray, vd., 2010). Ayrıca, gıdanın üretilmesi kadar tüketiciye doğru zamanda ulaştırılması da gıda israfında önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, gıda atığının azaltılması için etkili bir şekilde çalışan bir gıda tedarik zincirine ihtiyaç duyulmaktadır (Sertyeşilışık, 2022: 1398).

Gıda bankacılığı, son kullanma tarihi yaklaşmış, paketleme veya üretim hatası bulunan, ihracat veya ihtiyaç fazlası gibi nedenlerle işletmelerin stoklarında bulunan yiyecek, giyecek veya yakacak maddelerinin ihtiyaç sahibi insanlara ulaştırılmasını sağlayan bir sivil toplum modelidir (Topçu ve Kaya, 2010: 258). Bu model, tüketim için uygun olan gıda fazlasının atık haline gelmeden israfını ve ülkedeki yoksulluk düzeyini azaltmaktadır. Nitekim, yoksulluk ve gıda israfı terimleri Birleşmiş Milletler tarafından önerilen “Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları”na dahil edilmiş ve devletler tarafından öncelikli alan olarak belirlenmiştir (Michelini, Principato ve Iasevoli, 2018, 205-206). Bu kapsamda sosyal adalete katkı sağlayan gıda bankacılığı, sürdürülebilir bir yaşam için kilit bir rol oynamaktadır (Aday ve Aday, 2021: 302; Alexandre ve Smaje 2008; Gonza'lez-Torre ve Coque, 2016).

Alan yazınında gıda bankacılığı sisteminin israf, açlık ve yoksullukla mücadelede etkili bir çözüm aracı olarak etkinliğini vurgulayan birçok çalışma bulunmaktadır (Akarçay Öğüz ve Akarçay, 2015; Aday ve Aday, 2021; Beken, 2021; Vatansver Deviren ve Kurtuluş, 2020). İlgili çalışmalarda, sistemin etkinliğini arttırmaya yönelik farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda, sistemin ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan topluma sağladığı katkılar üzerinde durulmuştur. Nitekim, ekonomik katkılar; israfın ülke ekonomisine verdiği zararı azaltma, devlet desteği ile vergi indirimleri ve muafiyetleri sağlama, ürünlerin stok maliyetini azaltma, fazla üretimin finansal risklerini azaltma, firmaların kurumsal imajına katkı sağlama (pazarlama aracı olarak), piyasa istikrarını ve fiyat dengesini koruma şeklinde sıralanmıştır. Sosyal katkılar; gıda hakkı ve güvencesini sağlama, açlık ve yoksulluk düzeyini azaltma, sosyal adaletin sağlanmasında devlete yardımcı olma, zekât yükümlülüğünün yerine getirilmesini sağlama, manevi tatmin, işletmelere güven duygusu ve itibar kazandırma, müşteri ve çalışan bağlılığını artırma şeklinde sıralanmıştır. Çevresel katkıları ise israf ve atığın azaltılmasında devlete yardımcı olma, doğal kaynakları etkili kullanma ve küresel iklim krizlerini önleme şeklinde sıralanmıştır.

Sürdürülebilirlik kavramı, “Sürdürülebilir Kalkınma” olarak Birleşmiş Milletler adı altında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’na hazırlanan Brundtland Raporu’nda tanımlanmıştır. Bu raporda, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmesini riske atmadan, bugünkü ihtiyaçların karşılanması olarak belirtilmiştir. İlk başta çevreye duyarlılığa yönelik olan rapor, sosyal ve ekonomik konuların sürdürülebilirlikten ayrı düşünülmemeyeceği görüşü benimsenerek kapsamı genişletilmiştir. Günümüzde sürdürülebilir kalkınmanın temel felsefesi, kalkınmanın sağladığı fırsatlardan hem mevcut hem de gelecek nesillerin eşit bir şekilde yararlanabilmesi amacıyla sosyal, çevresel ve ekonomik faaliyetlerde uygun bir denge kurmaktır (United Nations, 2023; Karcıoğlu ve Öztürk, 2021: 5; Türkiye ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, 2023).

Sürdürülebilirlik kavramının önem kazanarak her alanda etkisini hissettirmesiyle birlikte, iş dünyasının sürdürülebilir kalkınmaya katkısına yönelik kurumsal sürdürülebilirlik kavramı ön plana çıkmıştır (Schneider, 2015: 525). Her işletmenin faaliyetlerini yürütürken, içinde bulunduğu topluma karşı sorumlulukları bulunmaktadır (Gray, 1994: 17). Bu kapsamda, işletmelerin sadece ekonomik

değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal bilinçle faaliyetlerini gerçekleştirmesi ve faaliyetleriyle ilgili karar alıcılara bilgi üretecek bir sistem kurması temel bir zorunluluk haline gelmiştir (Tüm, 2014: 59-60). Ancak, geleneksel muhasebe kayıtları işletme faaliyetlerinin sosyal ve çevresel etkilerinin ölçülmesinde yetersiz kalmıştır. Bu sebeple, kurumsal sürdürülebilirliğe yönelik bilgi ihtiyacını karşılamak amacıyla muhasebenin bir alt dalı olarak sürdürülebilirlik muhasebesi kavramı ortaya çıkmıştır (Karcioğlu ve Öztürk, 2021: 39). Sürdürülebilirlik muhasebesi, işletmelerin varlıklarını ve aynı zamanda toplumun çıkarlarını korumak için ekonomik, çevresel ve sosyal faktörleri göz önünde bulundurarak işlemlerin uygun bir şekilde kayıt altına alınmasını ifade etmektedir. Sürdürülebilirlik muhasebesinin raporlanması sonucunda, işletmelerin şeffaflık, hesap verebilirlik ve karşılaştırılabilirlik ilkeleri kapsamında karar alıcıların bilgi alma ihtiyacı karşılanmıştır (Aksoy, 2019: 324; Tuan, 2019: 234).

Türkiye’de sürdürülebilirlik raporlamaları uzun bir süre yasal bir çerçeve olmaksızın ihtiyari bırakılmıştır (Ekergil ve Özgür Göde, 2017: 862). Nitekim işletmeler ilk olarak sürdürülebilirlik muhasebe sistemleri kurmuşlardır. Daha sonra bu sistemden elde ettikleri bilgilerle sürdürülebilirlik raporlarını düzenlemişler ve finansal raporlamalarına ek olarak yayımlamışlardır (Özsözgün Çalışkan, 2012: 41). Söz konusu rapor, akademik yazında ve uygulamada; üçlü sorumluluk raporlaması, kurumsal sosyal sorumluluk raporlaması, finansal olmayan raporlama vb. gibi çeşitli kavramlarla adlandırılmaktadır (Global Reporting Initiative (GRI), 2013; Müftüoğlu ve Durukan, 2019; Kolk, 2016). Daha sonra, sürdürülebilirlik raporlarına alternatif olarak tüm bilgileri tek bir raporda, ilgili paydaşlara aktardığı düşünülen entegre raporlama kavramı ortaya çıkmıştır (Oruç ve Tanç, 2020: 1). Standart ve yasal bir mevzuat bulunmaması nedeniyle, sürdürülebilirlik raporlamalarında sunulan bilgilerin karar alıcılar tarafından karşılaştırılması zor ve karmaşık bir hale gelmiştir (Ekergil ve Göde, 2017: 862). Bu karmaşıklığın önüne geçebilmek amacıyla, 29 Aralık 2023 tarihinde “Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS) Uygulama Kapsamına İlişkin Kurul Kararı” Resmî Gazete’de yayımlanmış ve belli şartları sağlayan işletmeler için sürdürülebilirlik raporlaması zorunlu hale getirilmiştir (Resmî Gazete, 2023).

Yukarıdaki açıklamalar kapsamında, gıda bankacılığı sisteminin küresel kalkınma amaçları çerçevesinde faaliyet gösterdiği söylenebilir. Ayrıca, her işletmede olduğu gibi gıda bankacılığı faaliyetlerinin de şeffaflık, hesap verilebilirlik ve karşılaştırılabilirlik ilkelerine göre raporlanması, sisteme olan güveni arttıran önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, tamamen sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda faaliyet gösteren gıda bankalarının muhasebe ilkelerine göre düzenledikleri raporlar; bağış, yardım ve iş birlikleri aracılığıyla işletmelerin sürdürülebilir performanslarına ve dolayısıyla sürdürülebilir kalkınma amaçlarına katkı sağlayacaktır (Akarçay Ögüz ve Akarçay, 2015: 13-14). Bu araştırmanın amacı, gıda bankalarının kurumsal raporlarını detaylı bir şekilde inceleyerek; raporlama yöntemlerini, bağımsız denetime tabi olup olmadıklarını ve sürdürülebilirlik düzeylerini tespit etmektir. Araştırma, gıda bankalarının kurumsal raporları ve faaliyetlerine dair eksiklikleri gidermeyi hedeflemektedir. Alan yazınında genellikle işletmelerin raporlama ve muhasebe uygulamalarına yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Ancak, gıda bankalarının raporları ve faaliyetleri üzerine yapılan çalışmaların sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Özellikle, uygulamalı çalışmalar genelde bağış alan ve bağışçıların muhasebe kayıtlarını incelemiş olup gıda bankalarının raporlama süreçlerine dair derinlemesine bir analiz yapılmamıştır. Bu bağlamda, gıda bankalarının yayımladıkları raporların ve faaliyetlerinin sistematik bir şekilde incelenmesinin, hem teorik hem de uygulamalı alanlarda önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

2. Alan Yazını Taraması

Araştırmanın amacı doğrultusunda, öncelikle sürdürülebilirlik raporlama düzeyine yönelik alan yazını incelenmiştir. Daha sonra, sürdürülebilirliğin sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarında 17 kalkınma amacının sınıflandırılmasına yönelik alan yazını değerlendirilmiştir. İlk inceleme sonucunda, sürdürülebilirlik kapsamında genel olarak işletmelerin kurumsal raporlarının değerlendirildiği belirlenmiştir. İkinci incelemede ise, kalkınma amaçlarının sınıflandırılmasına yönelik farklı görüşlerin bulunduğu tespit edilmiştir. Aşağıda, öncelikle sürdürülebilirlik kapsamında

işletmelerin kurumsal raporlarını ele alan çalışmalar; daha sonra sürdürülebilir kalkınma amaçlarının sınıflandırılmasına yönelik çalışmalar Tablo 1’de sunulacaktır.

Goyal, Rahman ve Kazmi (2013) çalışmalarında sürdürülebilirlik performansı ile işletme performansı arasındaki ilişkiye yönelik alan yazını taramış ve bu alandaki çalışmaların genellikle gelişmiş ülkelerde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, sürdürülebilirlik performansı ile işletme performansı arasındaki ilişkiye dair daha fazla ampirik çalışmaya ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır.

Rebai, Azaiez ve Saidane (2016) çalışmalarında bankaların sürdürülebilirlik performanslarını değerlendirmeye yönelik bir model geliştirmişlerdir. Geliştirilen model kapsamında belirlenen kriterlerden bazıları; CO₂ emisyonu, eğitim, şube sayısı, kredi-faiz oranı, engelli çalışan sayısı, ATM sayısı, mevduat-faiz oranı, kadın temsil oranı, özkaynak kârlılığı ve aktif kârlılık şeklindedir.

Şendurur ve Temelli (2018) çalışmalarında Türkiye’de faaliyet gösteren bankaların faaliyet raporlarını sosyal ve çevresel boyutlarıyla incelemişlerdir. Bu amaç kapsamında, bankaların sürdürülebilirlik puanları belirlenirken Birleşmiş Milletler Çevre Programı Sürdürülebilirlik Kriterleri esas alınmıştır. Sonuç olarak, sürdürülebilirlik puanları ile çeşitli değişkenler (sahiplik yapısı, kaldıraç oranı, likidite ve kârlılık) arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür.

Ecer (2019) çalışmasında Türkiye’de faaliyet gösteren özel bankaların sürdürülebilirlik performanslarını Entropi-ARAS bütünlük modeliyle değerlendirmiştir. Bu çalışmada, ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlara yönelik 15 kriter ele alınmıştır. Bu kriterlerden bazıları; sermaye yeterliliği, eğitim süresi ve yakıt tüketimi şeklindedir.

Korzeb ve Samaniego-Medina (2019) çalışmalarında Polonya’da faaliyet gösteren 14 ticari bankanın sürdürülebilirlik performanslarını TOPSİS yöntemini kullanarak değerlendirmişlerdir. Bu kapsamda finansal, çevresel ve sosyal boyutlara ilişkin 10 kriter belirlenmiştir. Bu kriterlerden bazıları; maliyet gelir oranı, enerji tasarrufu ve nitelikli eğitim şeklindedir.

Aksoylu ve Taşdemir (2020) çalışmalarında, BIST (Borsa İstanbul) Sürdürülebilirlik Endeksi’nde faaliyet gösteren 6 işletmenin (imalat sanayi, metal eşya, makine ve gereç yapımı sektörü) sürdürülebilirlik performansını TOPSİS yöntemiyle değerlendirmişlerdir. Bu kapsamda ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlara yönelik 15 kriter çalışmaya dahil edilmiştir. Bu kriterlerden bazıları; aktif kârlılık, sera gazı emisyonu ve kadın çalışan oranı şeklindedir.

Özevin (2022) çalışmasında BIST Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan 12 şirketin (imalat ve elektronik sektörleri) sürdürülebilirlik performanslarını Entropi-TOPSİS yöntemiyle değerlendirmiştir. Bu kapsamda çevresel, sosyal ve finansal boyutlara yönelik 12 kriter çalışmaya dahil edilmiştir. Bu kriterlerden bazıları; atık, istihdam ve net kâr marjı şeklindedir.

Rençber (2024) çalışmasında BIST Sürdürülebilirlik Endeksi’nde işlem gören Türk Hava Yolları’nın sürdürülebilirlik performansını Entropi-TOPSİS yöntemiyle değerlendirmiştir. Bu kapsamda ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlara yönelik 22 kriter çalışmaya dahil edilmiştir. Bu kriterlerden bazıları; ücretli yolcu, yakıt tasarrufu ve müşteri memnuniyet oranı şeklindedir.

Korga ve Aslanoğlu (2024) çalışmalarında BIST Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan 23 işletmenin sürdürülebilirlik performanslarını Entropi yöntemiyle değerlendirmişlerdir. Bu kapsamda çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlara yönelik 14 kriter çalışmaya dahil edilmiştir. Bu kriterlerden bazıları; su tüketimi, vergi ödemeleri ve kadın yönetici oranı şeklindedir.

Tablo 1: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Sınıflandırılmasına Yönelik Alan Yazını Taraması

Yazar/lar	Yöntem	Sosyal	Çevre	Ekonomi/ Yönetişim
Szennay vd., (2019)	GRI (2016)	1, 2, 3, 4, 5, 8, 11, 16, 17	2, 3, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 17	3, 8, 9, 10, 11, 17
Jan vd., (2021)	GRI (2020)	1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 16, 17	6, 7, 13, 14, 15, 11, 12, 17	2, 3, 8, 9, 10, 17
Gutiérrez-Ponce (2023)	GRI (2020)	1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 16, 17	6, 7, 13, 14, 15, 11, 12, 17	2, 3, 8, 9, 10, 17
Perello-Marin, Rodríguez-Rodríguez ve Alfaro-Saiz (2022)	GRI (2020)	3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 16	3, 6, 7, 9, 11, 12, 13	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
Calabrese vd., (2021)	GRI (2020)	2, 3, 4, 5, 8, 10, 16, 17	3, 6, 7, 8, 9, 11, 12	6, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 17
Macneil, Adams ve Walker (2021)	GRI (2020)	3, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 17	3, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15	8, 9, 11, 12, 13, 15, 17
Khaled, Ali ve Mohamed (2021)	Refinitiv (2022)	1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 12, 16, 17	2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17	5, 12, 17
Saetra (2023)	Berenberg (2018)	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 16	6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15	5, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 17
Sustainalytics (2022)	Sustainalytic (2022)	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 16	2, 3, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15	8, 9, 11, 16, 17
Lukács ve Rickards (2023)	GRI (2022)	1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 12, 16	3, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16	1, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 17
Lukács ve Rickards (2023)	S&P Global	2, 3, 4, 5, 8, 10, 16	3, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15	1, 8, 9, 10, 16, 17

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın amacı ve deseni, evreni ve örnekleme, veri toplama yöntemleri ve veri analiz yöntemlerine yönelik ayrıntılı bilgiler verilecektir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Deseni

Araştırmanın amacı, gıda bankaları tarafından yayımlanan kurumsal raporların; raporlama yöntemlerini, bağımsız denetime tabi olup olmadıklarını ve sürdürülebilirlik düzeylerini tespit etmektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasıyla yürütülmüştür.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırma evrenini, “The Global Food Banking Network” üyeliği olan gıda bankaları oluşturmaktadır (www.foodbanking.org). Araştırma evreni, küresel temsili sağlayarak farklı ülkelerde faaliyet gösteren gıda bankalarının karşılaştırılmasına olanak sağlamaktadır. İlgili web sitesine, dünyanın 7 bölgesinden toplam 45 ülkenin üyeliği bulunmaktadır. Araştırmada uygun örnekleme ulaşmak amacıyla amaçlı örnekleme yöntemlerinden birisi olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 120). Bu kapsamda, gıda bankalarının örnekleme dahil edilme ölçütleri; “İngilizce rapor yayımlanmış olması” ve “son yayınladığı raporun 2022 ya da 2023 yılına ait olması” olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın ölçütleri kapsamında web sitesinde tespit edilen gıda bankalarının kendi sitelerinde yayınladıkları yıllık raporları incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Latin Amerika bölgesinde İngilizce olarak rapor sunan gıda bankasının olmadığı tespit edilmiştir.
- Afrika ve Asya bölgelerinde de birçok gıda bankası olmasının yanında bazı gıda bankalarının raporlarına ulaşılamamış ve İngilizce rapor yayınlayan gıda bankası sayısının “Bir” olduğu tespit edilmiştir.
- Kuzey Amerika ve Okyanusya bölgelerinde yalnızca “Bir” gıda bankasının olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıdaki sonuçlar kapsamında Afrika, Asya, Avrupa, Kuzey Amerika, Okyanusya bölgelerinden bir ülkenin gıda bankası araştırmanın kapsamına dahil edilmiştir. Ek olarak, Orta Doğu bölgesinde bulunan Ürdün’deki gıda bankası, Türkiye ile karşılaştırma yapmak amacıyla araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Sonuç olarak araştırmanın örnekleme 6 bölge ve 7 ülkede faaliyet gösteren 7 gıda bankasından oluşmaktadır (Tablo 2). Araştırma kapsamına alınan 6 gıda bankasının kurum isimleri Türkçe değildir. Bu kapsamda okuyucuların araştırma bulgularının anlaşılabilirliğinden olumsuz etkilenmemesi için gıda bankaları ülke isimleriyle kodlanmıştır. Gıda bankalarına yönelik bilgiler (kod, bölge, ülke ve kurum adı) Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Araştırma Kapsamına Alınan Gıda Bankaları

Kod	Bölge	Ülke	Gıda Bankasının Adı
G. Afrika	Afrika	Güney Afrika	FoodForward SA
Malezya	Asya	Malezya	Kechhara Soup Kitchen
Ürdün	Orta Doğu	Ürdün	Tkiyet Um Ali
Türkiye	Orta Doğu	Türkiye	Türkiye İhtiyaç Derneği
İngiltere	Avrupa	İngiltere	FareShare
Kanada	Kuzey Amerika	Kanada	Food Banks Canada
Avustralya	Okyanusya	Avustralya	Foodbank Australia

3.3. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmada veri toplama aracı olarak belge (doküman) incelemesi kullanılmıştır. Forster (1995), belge incelemesinin beş adımda yapıldığını öne sürmektedir. Bu adımlar; dokümanlara ulaşma, orijinalliği kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma şeklindedir. Bu kapsamda ilk olarak gıda bankalarını tanımlayan demografik verilere ve her gıda bankasının kendi web sitesinde en son yayınladığı yıllık raporlarına ulaşılmıştır. İlgili raporlara gıda bankalarının kendi sitelerinden ulaşılması sebebiyle orijinalliğine dair herhangi bir problem söz konusu değildir. Türkiye’de faaliyet gösteren gıda bankasının faaliyet raporları incelenirken raporun anlaşılması için “Birleşmiş Milletler Türkiye” web sitesinde sunulan sürdürülebilir kalkınma amaçlarına yönelik alt açıklamalardan faydalanılmıştır. Diğer gıda bankalarına yönelik raporların anlaşılması için “United Nations”un web sitesinde sunduğu açıklamalardan faydalanılmıştır. Sonuç olarak bu bölümde Forster (1995)’in üç adımından faydalanılmıştır. Veriyi analiz etme ve veriyi kullanma bir sonraki bölümde açıklanacaktır.

3.4. Araştırmanın Veri Analiz Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Analiz kapsamında öncelikle gıda bankalarının demografik özellikleri, raporlama şekilleri ve denetime yönelik bilgileri sunulmuştur. Daha sonra 17 sürdürülebilir kalkınma amaçlarının alan yazınındaki en sık yer aldığı tema belirlenmiştir. Son olarak bu temalar kapsamında gıda bankalarının sürdürülebilir raporlama düzeyi belirlenmiştir. Tespit edilen ana ve alt temalar Tablo 3’te sunulmuştur. İlgili temalara yönelik kurumsal raporların değerlendirmesi yapılırken “Birleşmiş Milletler Çevre Programı

Sürdürülebilirlik Kriterleri” (UNEP/SustainAbility, 1996) raporunda yer alan puanlama sistemi esas alınmıştır. Bu puanlama sisteminde gıda bankalarının yıllık kurumsal raporlarına bakılarak 0 ile 4 arasında bir puan verilmektedir. 0 puan, raporda kritere yönelik hiç açıklama yapılmaması, 4 puan ise, raporda o kritere yönelik ayrıntılı ve detaylı bir açıklama yapılması durumunda verilmiştir.

Tablo 3. Alan Yazını Kapsamında Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Nitel Çözümleme Sonuçları

	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları	ANA TEMALAR		
		Sosyal	Çevre	Ekonomi
ALT TEMALAR	1-Yoksulluğa son	6	-	2
	2-Açlığa son	9	3	2
	3-Sağlık ve kaliteli yaşam	11	8	4
	4-Nitelikli eğitim	10	-	-
	5-Toplumsal cinsiyet eşitliği	11	-	4
	6-Temiz su ve sanitasyon	2	11	1
	7-Erişilebilir ve temiz enerji	1	11	1
	8-İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme	9	5	10
	9-Sanayi, yenilikçilik ve altyapı	3	6	10
	10-Eşitsizliklerin azaltılması	7	-	7
	11-Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar	5	11	6
	12-Sorumlu üretim ve tüketim	7	11	2
	13-İklim eylemi	-	10	3
	14-Sudaki yaşam	1	9	-
	15-Karasal yaşam	1	9	1
	16-Barış, adalet ve güçlü kurumlar	10	1	5
	17-Amaçlar için ortaklıklar	6	4	10
Kod		1,2,3,4,5,10,16	6,7,11,12,13,14,15	8,9,10,17

*10. Kalkınma amacı hem sosyal hem de ekonomi temasında eşit puana sahip olduğu için her iki temada/kategoride değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 3’te görüldüğü üzere;

- “1-Yoksulluğa son, 2-Açlığa son, 3-Sağlık ve kaliteli yaşam, 4-Nitelikli eğitim, 5-Toplumsal cinsiyet eşitliği, 10-Eşitsizliklerin azaltılması, 16-Barış, adalet ve güçlü kurumlar” olarak adlandırılan sürdürülebilir kalkınma amaçlarının “Sosyal” tema altında kodlandığı tespit edilmiştir.
- “6-Temiz su ve sanitasyon, 7-Erişilebilir ve temiz enerji, 11-Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar, 12-Sorumlu üretim ve tüketim, 13-İklim eylemi, 14-Sudaki yaşam, 15-Karasal yaşam” olarak adlandırılan sürdürülebilir kalkınma amaçlarının “Çevre” teması altında kodlandığı tespit edilmiştir.
- “8-İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme, 9-Sanayi, yenilikçilik ve altyapı, 10-Eşitsizliklerin azaltılması, 17-Amaçlar için ortaklıklar” olarak adlandırılan sürdürülebilir kalkınma amaçlarının “Ekonomi” teması altında kodlandığı tespit edilmiştir.

3.5. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu bölümünde öncelikle gıda bankalarının demografik bulgularına, daha sonra ise yayımladıkları raporların türlerine, finansal denetimine ve raporlanma düzeyinin sürdürülebilirliğine yönelik bulgularına yer verilecektir. Gıda bankalarının demografik bulguları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Gıda Bankalarının Demografik Bulguları

Gıda Bankası Kodu	G. Afrika	Malezya	Ürdün	Türkiye	İngiltere	Kanada	Avustralya
Rapor Yılı	2022/2023	2022	2022	2022	2023	2023	2023
Üye Yılı	2009	-	2019	2018	2007	2006	2009
Hizmet Sunulan İnsan	1.017.585	47.648	92.000	730.000	923.532	2.100.000	1.200.000
Yardım Boyutu (KG)	20.983.575	484.250	6.647.531	9.326.229	53.606.483	145.734.692	48.736.595
Desteklenen Kamu Hizmet Kurumları	2.631	149	11	-	8.767	4.750	2.625
Hizmet Verilen Çocuk Sayısı	372.360	34.017	45.667	365.000	356.298	810.180	264.000
Gönüllü Sayısı	2.500	280	10.000	-	4.800	156.000	37.500
Faaliyet Gösterilen Ülkenin GSMH (2022)	6,766.5\$	11,993.2\$	4,311\$	10,674.5\$	46,125.3\$	55,522.4\$	65,099.8\$

* “-” ile belirtilen bölümlere ilişkin bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 4’te gıda bankalarının en son yayınladığı raporlarda yer alan demografik bilgiler bulunmaktadır. Bu kapsamda;

- G. Afrika 16, Ürdün 6, Türkiye 3, İngiltere 18, Kanada 19, Avustralya 16 yıldır “The Global FoodBanking Network” üyesidir. Malezya’nın üyelik yılına ilişkin ise herhangi bir bilgi yer almamaktadır.
- Hizmet sunulan kişi sayısı kategorisinde, Kanada’nın 2.100.000 ile ilk sırada; Malezya’nın ise 47.648 ile son sırada olduğu tespit edilmiştir.
- Yardım kategorisinde Kanada’nın 145.734.692 kg ile ilk sırada; Malezya’nın ise 484.250 kg ile son sırada olduğu tespit edilmiştir.
- Desteklenen kamu hizmet kurumları kategorisinde İngiltere’nin 8.767 kamu kurumuyla iş birliği yaparak ilk sırada yer aldığı, Ürdün’ün 11 kamu kurumuyla iş birliği yaparak son sırada yer aldığı tespit edilmiştir.
- Hizmet verilen çocuk sayısı kategorisinde Kanada’nın 810.180 ile ilk sırada, KSK Malezya’nın ise 34.017 ile son sırada olduğu tespit edilmiştir.
- Gönüllü sayısı kategorisinde FBC Kanada’nın 156.000 ile ilk sırada, Malezya’nın ise 280 ile son sırada olduğu tespit edilmiştir.
- En yüksek GSMH ’ye sahip ülke Avustralya, en düşük GSMH ’ye sahip ülke Ürdün olarak tespit edilmiştir.

Son olarak ise tüm kategoriler dikkate alındığında, Orta Doğu bölgesinde yer alan Türkiye’nin Ürdün’den daha yüksek istatistiklere sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Gıda Bankalarının Raporlama Yöntemlerine Yönelik Bulgular

Gıda Bankalarının Raporlama Yöntemleri	G. Afrika	Malezya	Ürdün	Türkiye	İngiltere	Kanada	Avustralya
Yıllık Rapor	-	+	-	-	-	+	-
Yıllık Rapor içinde Finansal Rapor	-	-	+	-	-	-	-
Yıllık Rapor içinde Raporlama Yapılmaksızın Finansal Bilgilerine Yer Veren	+	-	-	-	-	-	-
Faaliyet Raporu ve Finansal Rapor	-	-	-	+	-	-	-
Faaliyet Raporu İçinde Finansal Rapor	-	-	-	-	+	-	-
Finansal Rapor	-	+	-	-	-	+	-
Açlık Raporu	-	+	-	-	-	-	+

Tablo 5'te görüldüğü üzere;

- G. Afrika gıda bankasının yıllık rapor yayımladığı ve raporun içinde finansal bilgilere yönelik açıklamalar yaptığı tespit edilmiştir.
- Malezya gıda bankasının yıllık ve finansal rapor yayımladığı tespit edilmiştir.
- Ürdün gıda bankasının yıllık rapor yayımladığı ve yıllık raporun içinde finansal raporlarına yer verdiği tespit edilmiştir.
- Türkiye gıda bankasının hem faaliyet hem de finansal raporlama yaptığı tespit edilmiştir.
- İngiltere gıda bankasının faaliyet raporu yayımladığı ve faaliyet raporu içinde finansal raporuna yer verdiği tespit edilmiştir.
- Kanada gıda bankasının yıllık rapor ve finansal rapor yayımladığı tespit edilmiştir.
- Avustralya gıda bankasının açlık raporu yayımladığı ve raporun içinde finansal bilgilere yönelik yüzde olarak açıklamalar yapılmıştır.

Tablo 6. Gıda Bankalarının Denetim Faaliyetlerine Yönelik Bulgular

Denetime Yönelik Açıklamalar	G. Afrika	Malezya	Ürdün	Türkiye	İngiltere	Kanada	Avustralya
Denetlenmiş Finansal Rapor	-	+	-	-	+	+	-
Denetime Yönelik Çalışmalar Yürüten	-	-	+	+	-	-	-

Tablo 6'da görüldüğü üzere:

- Malezya gıda bankası tarafından yayımlanan raporun bağımsız denetimden geçtiği ve denetimle ilgili herhangi bir çalışma yürütmediği tespit edilmiştir.
- Ürdün gıda bankasının yayımladığı raporun bağımsız denetimden geçmediği tespit edilmiştir.

Ancak, raporda denetimin önemine vurgu yapılmış ve iç kontrol ile iç denetim birimlerinin varlığına dair genel açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca, gıda bankasının bünyesinde denetim ve risk komitesinin bulunduğu ve bu komitenin, faaliyetlerin yasalara uygunluğunu sağlamak amacıyla dış denetçi ile sözleşme yapma yetkisine sahip olduğu ifade edilmiştir. Ancak, bu yetkiye rağmen raporun bağımsız denetimden geçirilmediğine dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

- Türkiye gıda bankası, yayımladığı raporun bağımsız denetimden geçmediği tespit edilmiştir. Ancak, raporda, faaliyetlerin şeffaflık, hesap verebilirlik ve sürdürülebilirlik değerlerine bağlı olarak yürütüldüğüne dair ifadelerin yer aldığı görülmüştür.
- İngiltere gıda bankası tarafından yayımlanan raporun, bağımsız denetimden geçtiği tespit edilmiştir.
- Kanada gıda bankası tarafından yayımlanan raporun, bağımsız denetimden geçtiği tespit edilmiştir.
- Avustralya gıda bankası tarafından yayımlanan raporun bağımsız denetimden geçmediği ve denetimle ilgili herhangi bir çalışma yürütmediği tespit edilmiştir.

Tablo 7. Gıda Bankalarının Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Yönelik Genel Performans Bulguları

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları	22/23		2022			2023	
	GA	M	Ü	T	İ	K	A
1-Yoksulluğa son	4	4	4	4	2	3	0
2-Açlığa son	4	4	4	4	2	4	1
3-Sağlık ve kaliteli yaşam	4	3	1	1	1	0	0
4-Nitelikli eğitim	2	2	0	1	0	0	0
5-Toplumsal cinsiyet eşitliği	0	1	0	1	0	0	0
6-Temiz su ve sanitasyon	0	0	0	0	0	0	0
7-Erişilebilir ve temiz enerji	0	0	0	0	0	0	0
8-İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme	4	2	0	1	2	2	0
9-Sanayi, yenilikçilik ve altyapı	3	1	0	2	2	2	0
10-Eşitsizliklerin azaltılması	4	1	0	1	0	0	0
11-Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar	2	1	1	1	3	0	0
12-Sorumlu üretim ve tüketim	3	0	0	0	2	0	0
13-İklim eylemi	3	1	2	3	2	0	0
14-Sudaki yaşam	0	0	0	0	0	0	0
15-Karasal yaşam	0	0	0	0	0	0	0
16-Barış, adalet ve güçlü kurumlar	0	1	1	0	0	0	0
17Amaçlar için ortaklıklar	4	4	4	4	4	4	0
TOPLAM	37	25	17	23	20	15	1

*GA = G. Afrika, M = Malezya, Ü = Ürdün, T = Türkiye, İ = İngiltere, K = Kanada, A = Avustralya

Tablo 7’de gıda bankalarının raporları 17 sürdürülebilir kalkınma amacı kapsamında değerlendirilmiştir. Buna göre;

- Birinci sırada 37 puan ile G. Afrika,
- İkinci sırada 25 puan ile Malezya,
- Üçüncü sırada 23 puan ile Türkiye,
- Dördüncü sırada 20 puan ile İngiltere,
- Beşinci sırada 17 puan ile Ürdün,
- Altıncı sırada 15 puan ile Kanada,
- Yedinci ve son sırada 1 puan ile Avustralya yer almaktadır.

Tablo 8. Gıda Bankalarının Ana Tema Kapsamında Performans Bulguları

Ana Temalar Alt Temalar	Sosyal	Çevre	Ekonomi	Toplam
	1,2,3,4,5,10,16	6,7,11,12,13,14,15	8,9,10,17	
Güney Afrika	4+4+4+2+4=18	2+3+3=8	4+3+4+4=15	41
Malezya	4+4+3+2+1+1+1=16	1+1=2	2+1+1+4=8	26
Ürdün	4+4+1+1=10	1+2=3	4	17
Türkiye	4+4+1+1+1=11	1+3=4	1+2+1+4=8	23
İngiltere	2+2+1=5	3+2+2=7	2+2+4=8	20
Kanada	3+4=7	0	2+2+4=8	15
Avustralya	1	0	0	1

*10. Kalkınma amacı hem sosyal hem de ekonomi temasında hesaplamaya dahil edilmiştir.

Tablo 8’de gıda bankalarının “sosyal”, “çevre” ve “ekonomi” temaları altında yer alan puanları yer almaktadır. Buna göre;

- Güney Afrika’nın sosyal temasında 18, çevre temasında 8, ekonomi temasında 15 olmak üzere toplamda 41 puana sahip olduğu tespit edilmiştir.
- Malezya’nın sosyal temasında 16, çevre temasında 2, ekonomi temasında 8 olmak üzere toplamda 26 puana sahip olduğu tespit edilmiştir.
- Ürdün’ün sosyal temasında 10, çevre temasında 3, ekonomi temasında 4 olmak üzere toplamda 17 puana sahip olduğu tespit edilmiştir.
- Türkiye’nin sosyal temasında 11, çevre temasında 4, ekonomi temasında 8 olmak üzere toplamda 23 puana sahip olduğu tespit edilmiştir.
- İngiltere’nin sosyal temasında 5, çevre temasında 7, ekonomi temasında 8 olmak üzere toplamda 20 puana sahip olduğu tespit edilmiştir.
- Kanada’nın sosyal temasında 7, çevre temasında 0, ekonomi temasında 8 olmak üzere toplamda 15 puana sahip olduğu tespit edilmiştir.
- Avustralya’nın sosyal temasında 1, çevre temasında 0, ekonomi temasında 0 olmak üzere toplamda 1 puana sahip olduğu tespit edilmiştir.

4. SONUÇ

Gıda bankacılığı, israf ve atığı önleyerek içinde yaşadığımız gezegeni korumaya; yoksulluğun önüne geçerek de herkes için refah sağlamaya yönelik faaliyetlerde bulunan bir sivil toplum modelidir. Bu kapsamda 2030 Birleşmiş Milletler sürdürülebilir kalkınma amaçlarının gerçekleştirilmesinde kilit bir rol oynamaktadır. Özellikle ülkemizde yardımlaşma ve dayanışma, toplumsal direnci pekiştiren köklü bir Anadolu geleneğidir. Ancak bugünün dünyası, sözün senet olduğu günleri çoktan geride bırakarak güvene en fazla ihtiyacın olduğu bir dönemden geçmektedir (Can, 2018). Bu kapsamda gıda bankalarının sosyal, ekonomik ve çevresel açıdan topluma sağladığı katkıların muhasebe ilkelerince (şeffaflık, hesap verilebilirlik ve karşılaştırılabilirlik) düzenlenmesi ve denetime tabi olması büyük önem arz etmektedir. Doküman incelemesi yoluyla gıda bankalarının yıllık yayımladığı kurumsal raporlarının incelendiği çalışmada örneklem bazında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Gıda bankalarının raporlamalarına ilişkin sonuçlar göz önüne alındığında;

- Kanada’da faaliyet gösteren “Food Banks Canada” ile Malezya’da faaliyet gösteren “Kechhara Soup Kitchen” adlı gıda bankalarının hem yıllık rapor hem de finansal rapor yayımladığı tespit edilmiştir. Ayrıca, finansal raporlarının bağımsız denetime tabi olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde, bağımsız denetime tabi olan bir diğer gıda bankası ise İngiltere’de faaliyet gösteren “FareShare” adlı gıda bankasıdır. Ancak İngiltere’de faaliyet gösteren gıda bankası, Kanada ve Malezya gıda

bankalarından farklı olarak “faaliyet raporu” adı altına finansal raporlarını yayımlamıştır. Ürdün’de faaliyet gösteren “Tkiyet Um Ali” gıda bankası, yıllık rapor içinde finansal raporlarını yayımlamıştır. Ürdün’de faaliyet gösteren gıda bankasının yıllık yayımladığı raporları incelendiğinde, denetimin önemine vurgu yaparak, kendi bünyesinde oluşturduğu iç kontrol ve iç denetim birimlerine yönelik açıklamalar tespit edilmiştir. Ayrıca, komitenin yasalara uygunluk için dış denetçiyle sözleşme yapma yetkisi olduğu belirtilmiştir. Ancak, raporlarının bağımsız denetime tabi olduğuna yönelik bir açıklamaya rastlanmamıştır. Bu bulgular, farklı ülkelerdeki gıda bankalarının raporlama ve denetim uygulamaları arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir

- Türkiye’de faaliyet gösteren “Temel İhtiyaç Derneği” adlı gıda bankası, hem faaliyet hem de finansal raporlarını yayımlamıştır. Ayrıca, faaliyet raporunda gerçekleştirdiği tüm faaliyetlerde şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sürdürülebilirlik değerlerini ön planda tuttuğunu beyan etmiştir. Ancak, bağımsız denetime yönelik hem raporlarında hem de web sitesinde herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Türkiye’deki bu gıda bankasına benzer olarak, Avustralya’da faaliyet gösteren “Foodbank Australia” adlı gıda bankası da raporlarında bağımsız denetime yönelik herhangi bir bilgiye yer vermemiştir. Bu gıda bankası, tüm ülkelerdeki gıda bankalarından farklı olarak “açlık raporu” adıyla yıllık raporunu yayımlamıştır. Ayrıca, faaliyetlerine yönelik bilgiler genel olarak yüzdesel dağılım şeklinde sunulmuştur.

Alan yazınında, Aday ve Aday (2021) gıda bankalarında mükerrer yardımların önlenmesine yönelik yasal düzenlemelere odaklanmıştır. Benzer şekilde, Kala (2020) kurum yazışmalarını inceleyerek gıda bankalarının sürekli denetime tabi olması gerektiğini vurgulamıştır. Zekât ibadetinin gereğince yerine getirilebilmesi için gıda bankacılığı yapan kurumların sorumluluğu büyük bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Diyanet İşleri Başkanlığı (2017), gıda bankalarının ve ilgili hukuki düzenlemelerin sorumluluklarını yerine getirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Alan yazını kapsamında, Kanada, Malezya ve İngiltere’de faaliyet gösteren gıda bankalarının denetime tabi olmaları olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir. Ancak Ürdün ve Türkiye’deki gıda bankalarının denetimle ilgili açıklamaları, raporlarının muhasebe ilkelerine uygun şekilde düzenlendiğini garanti etmemektedir. Bununla birlikte, denetimin önemine dair yapılan açıklamalar gelecekte olumlu bir gelişme olarak yorumlanabilir. Öte yandan, Avustralya’daki gıda bankasının raporlama yapısı ve ismi, diğer gıda bankalarından oldukça farklıdır. Bu farklılık, ülkenin yasal mevzuatından veya gıda bankasının kendi raporlama tercihidenden kaynaklanıyor olabilir. Avustralya, Okyanusya bölgesindeki “Küresel Gıda Bankacılığı Ağı”na üyeliği olan tek ülke olduğu için araştırma kapsamına alınmıştır. Gelecek çalışmalarda, Avustralya’daki farklı bir gıda bankasının incelenmesiyle daha genel değerlendirmeler yapılabilir.

Gıda bankası raporlarının sürdürülebilir kalkınma amaçları kapsamında raporlanma düzeyine ilişkin bulgular;

- Güney Afrika’da faaliyet gösteren “FoodForward SA” adlı gıda bankası “The Global Food Banking Network”ün üçüncü (16 yıl) sertifikalı üyesidir. Yayımladığı raporlar, sürdürülebilir kalkınma amaçları kapsamında sosyal (18), ekonomik (8) ve çevre (15) temaları incelenmiştir. İnceleme sonunda, 41 puan ile ilk sırada olduğu tespit edilmiştir.
- Sürdürülebilir kalkınma amaçları kapsamında en yüksek düzeyde raporlama yapan Güney Afrika’daki gıda bankasını, 26 puan ile Malezya, 23 puan ile Türkiye, 20 puan ile İngiltere 17 puan ile Ürdün, 15 puan ile Kanada ve 1 puan ile Avustralya’daki gıda bankası takip etmektedir.

Yukarıda dikkat çeken bulgulardan biri, Küresel Gıda Ağı’nın ilk (19 yıl) sertifikalı üyesi olan Kanada’daki gıda bankasının sürdürülebilir raporlanma düzeyi Güney Afrika’daki gıda bankasına kıyasla oldukça düşük olmasıdır. Diğer dikkat çeken nokta ise, Türkiye’de faaliyet gösteren gıda bankasının 4 yıllık sertifikalı üye olmasına rağmen yüksek bir sürdürülebilir raporlanma düzeyine sahip olmasıdır. Türkiye’deki gıda bankasının yayımladığı rapor, sürdürülebilir kalkınma amaçları kapsamında sosyal (11), ekonomik (4) ve çevresel (8) temalarla değerlendirilmiş ve 23 puan ile üçüncü sırada olduğu saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan tüm ülkelerin kişi başı milli gelirinin sıralandığı Tablo 4'te; Avustralya, Kanada ve İngiltere'nin, Malezya, Türkiye, Güney Afrika ve Ürdün ülkelerine göre daha yüksek gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, Hofstede (2024) İngiltere, Kanada ve Avustralya'nın, Türkiye, Malezya, Güney Afrika ve Ürdün'e kıyasla daha bireyci kültüre sahip olduğunu belirtmiştir. Gıda bankalarının sürdürülebilirlik raporlamasını değerlendiren bu çalışmanın sonuçları, alan yazınındaki milli gelir ve bireyci kültür boyutlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu kapsamda, yüksek refah düzeyine sahip ve daha bireysel yaşayan ülkelerde faaliyet gösteren gıda bankalarının, özellikle yoksulluğu önlemeye yönelik faaliyetlerinin düşük düzeyde olabileceği söylenebilir.

Kanada gıda bankası, özellikle çevre ana teması kapsamında herhangi bir faaliyette bulunmaması sebebiyle sürdürülebilir raporlanma düzeyinin oldukça düşük olduğu görülmektedir. Ancak raporların finansal denetimden geçtiği beyan edilmesi sebebiyle, finansal raporlarının muhasebe ilkelerince düzenlendiği söylenebilir. İlgili gıda bankası yüksek refah düzeyine sahip bir ülkede faaliyet göstermektedir. Ülkenin yüksek refah düzeyine sahip olması gıda bankacılığı faaliyetlerinin sürdürülebilirlik değerini olumsuz etkilediği söylenebilir. Ancak gıda bankacılığı yalnızca yoksulluk ve açlık kapsamında faaliyetlerini yürüten bir sistem değildir. Gıda bankaları, gıda israf ve atığı kapsamında yaşanabilecek çevre kirliliği ve iklim krizleriyle mücadele ederek insanların yanında gezegeni de besleyen bir sistemdir. Nitekim Godfray vd., (2010) günümüz küresel gıda sistemi hem ambalajlama hem de gıdanın üretim sürecinde yüksek miktarlarda atık üretildiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda, Kanada'nın yanı sıra yüksek refah düzeyine sahip Avustralya ve İngiltere'deki gıda bankalarının; sosyal, çevre ve ekonomik ana temalarını bütüncül bir şekilde değerlendirmesi ve 2030 sürdürülebilir kalkınma amaçları doğrultusunda faaliyetlerini artırmaları önerilmektedir.

Güney Afrika ülkesinde kişi başına düşen milli gelir 6.767 \$'dır (Tablo 4). Başka bir ifadeyle, ülkede yaşayan insanlar oldukça düşük gelir düzeyine sahiptir. Ek olarak, ilgili ülkedeki gıda bankasının web sitesi incelendiğinde; sosyal, ekonomik ve çevreye verilen yatırımlarının 15. yılını kutlayan bir makale ve faaliyetlerinin çevreye katkılarına yönelik bir rapor yayımladığı görülmüştür (FoodForward South Africa, 2024). Araştırma bulguları, bu gıda bankasının sürdürülebilir kalkınmaya verdiği değer diğer ülkelere örnek teşkil edebileceğini ve yoksulluk düzeyinin yüksek olduğu Güney Afrika'nın geleceğine umut vadettiğini göstermektedir.

Alan yazınında, gıda bankacılığının özendirilmesine yönelik sunduğu ekonomik katkılar çeşitli çalışmalarla ele alınmıştır. Bu katkılar arasında israfın ülke ekonomisine verdiği zararın azaltılması, devlet desteği ile vergi indirim ve muafiyetleri, ürünlerin stok maliyetinin azaltılması, fazla üretimin finansal risklerinin azaltılması, firmaların kurumsal imajına katkı, pazarlama aracı sağlama ve piyasa istikrarı ile fiyat dengesinin korunması yer almaktadır (Aday ve Aday, 2021; Akarçay Ögüz ve Akarçay, 2015; Beken, 2020; Burcez ve Kowalewska; Kinach, Parizeau ve Fraser 2020). Özellikle Akarçay Ögüz ve Akarçay (2015), Türkiye'nin gıda bankacılığı sistemine yönelik vergisel avantajlarının, sisteminin öncüsü olan ABD ve Avrupa kadar iyi düzeyde olduğunu ifade etmiştir. Diğer taraftan, Kala (2020) çalışmasında, gıda bankacılığı sisteminin avantajlarının özendirici olabilmesi için işletmeler ve TÜRMÖB aracılığıyla muhasebecilere yeterli düzeyde tanıtım yapılmasının önemine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda, sürdürülebilir raporlanma düzeyi yüksek olan Türkiye'deki işletmelerin gıda bankacılığı sisteminin sunduğu avantajlara yönelik farkındalıklarının olduğu söylenebilir. Ancak bu farkındalığın yeterli düzeyde olup olmadığı öngörülememektedir.

Sonuç olarak, gıda bankalarının raporlama yöntemlerinin farklılık gösterdiği ve yalnızca finansal raporlarının bağımsız denetime tabi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, Güney Afrika'da faaliyet gösteren "FoodForward SA" adlı gıda bankasının en yüksek sürdürülebilir raporlama düzeyine; Avustralya'da faaliyet gösteren "Foodbank Australia" adlı gıda bankasının en düşük sürdürülebilir raporlama düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Alan yazınında sürdürülebilirlik kapsamında gıda bankacılığına yönelik akademik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu boşluğa yönelik yapılan çalışmanın, akademik literatüre sağladığı katkı ile gelecekteki araştırmalara temel oluşturması beklenmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarının, gıda bankalarının performanslarını iyileştirmek ve gıda bankalarına özgü standartların oluşturulmasına referans sağlamak için önemli

bir kaynak olduğu düşünülmektedir. Ancak bu araştırmada, sadece Küresel Gıda Ağı'na üye olan 7 gıda bankası incelenmiştir. Bu sınırlılık, araştırmanın bazı kısıtlamalarından biri olarak değerlendirilebilir. Araştırmanın önemi ve sınırlamaları göz önüne alındığında, başlıca öneriler aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

- Akademik çalışmalarda, farklı gıda bankaları da araştırma kapsamına alınarak daha genel sonuçlar elde edilebilir.
- Sürdürülebilirlik kapsamında faaliyet gösteren gıda bankalarının raporlanmasına yönelik özel bir yasal mevzuat oluşturularak tüm gıda bankalarının karşılaştırılabilirliği sağlanabilir.
- Gıda bankalarının; şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda raporlama yapmaya özen göstermesi, faaliyetlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırabilir.
- Gıda bankalarının sunduğu avantajlara yönelik işletmelere ve muhasebecilere eğitimler verilebilir.
- Gıda bankalarına yapılan yardımların muhasebeleştirilmesi kolaylaştırılabilir.
- Gıda bankalarının zorunlu bağımsız denetime tabi olması sağlanarak bağışçıların güveni kazanılabilir.
- Gıda bankalarına yönelik farkındalığı artırmak için yayımlanan raporların topluma katkısına yönelik broşürler hazırlanabilir.
- Gıda bankası bağışçılarına, mesaj ya da mail yoluyla (harcamaların hangi alanlara yapıldığı, topluma sağladığı katkı, yardım götürülen kişilerin duyularları gibi) detaylı bilgiler sunulabilir.
- Akademik çalışmalarda, sürdürülebilirlik kapsamında gıda bankacılığına yönelik çalışmalar artırılabilir ve gıda bankalarının raporlama eksikliklerinin tespit edilerek giderilmesi sağlanabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Çıkar Çatışması: Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını belirtmiştir.

Etik Onay: Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.

Yazar(lar) Katkısı: Reşat KARCIOĞLU (% 50), Şerife KILIÇARSLAN (% 50)

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author(s) declares that there is no conflict of interest.

Funding: The author(s) received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.

Ethical Approval: This article does not contain any studies with human participants or animals performed by the authors.

Author(s) Contributions: Reşat KARCIOĞLU (% 50), Şerife KILIÇARSLAN (% 50)

- Aday, M. S., ve Aday, S. (2021). Gıda kayıp ve israfının azaltılmasında gıda bankacılığı. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 291-310.
- Akarçay Ögüz, A., ve Akarçay, Ç. (2015). Türkiye’de uygulanan gıda bankacılığı sisteminin işleyişi ve vergisel avantajlarının diğer ülkelerle karşılaştırılması. *Öneri Dergisi*, 11(44), 1-16. doi: 10.14783/od.v11i44.5000080001
- Aksoy, F. (2019). İşletmelerde sürdürülebilirlik raporlama çerçeveleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21(2), 324-346. doi: 10.31460/mbdd.459841.
- Aksoylu, S., ve Taşdemir, B. (2020). Kurumsal sürdürülebilirlik performans değerlendirme: Bist sürdürülebilirlik endeksinde bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 95-106. doi: 10.25287/ohuiibf.642675
- Alexander, C., ve Smaje, C. (2008). Surplus retail food redistribution: An analysis of a third sector model. *Resources, conservation and recycling*, 52(11), 1290-1298. doi: 10.1016/j.resconrec.2008.07.009
- Altınuç, B. (2022). İşletmelerdeki yeşil insan kaynakları yönetimi uygulamalarının örgütsel sürdürülebilirliğe etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Alanya, Türkiye.
- Beken, H. G. (2021). Gıda güvencesi bağlamında gıda bankacılığı: İngiltere ve Kanada ülke örnekleri. *Fiscaoeconomia*, 5(1), 153-176. doi: 10.25295/fsecon.833354
- Calabrese, A., Costa, R., Gastaldi, M., Ghiron, N.L., ve Montalvan, R.A.V. (2021). Implications for sustainable development goals: A framework to assess company disclosure in sustainability reporting. *Journal of Cleaner Production*, 319, 1-10. doi: 10.1016/j.jclepro.2021.128624
- Ecer, F. (2019). Özel sermayeli bankaların kurumsal sürdürülebilirlik performanslarının değerlendirilmesine yönelik çok kriterli bir yaklaşım: Entropi-ARAS bütünlük modeli. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2), 365-390.
- Ekergil, V., ve Özgür Göde, M. (2017). Küresel Raporlama Girişimi (GRI) Standartlarına göre seçilen otellerin sürdürülebilirlik raporlarının analizi ve değerlendirilmesi. *Business and Economics Research Journal*, 8(4), 859-871. doi: 10.20409/berj.2017.71
- FoodForward South Africa (2024). Erişim Adresi: foodforwardsa.org
- Forster, N. (1995). The analysis of company documentation. C. Cassell ve G. Symon (Ed.) içinde, *Qualitative methods in organizational research, a practical guide* (s. 147-166). SAGE publication.
- Global Reporting Initiative (GRI). (2013). *Sustainability Reporting Guidelines*. Erişim Adresi. <https://www.globalreporting.org>
- Godfray, H. C. J., Beddington, J. R., Crute, I.R., Haddad L., Lawrence, D., Muir, J.F, Pretty, J., Robinson, S., Thomas, S. M., ve Toumlin, C. (2010). Food Security: The Challenge of Feeding 9 Billion People. *Science*, 327(5967), 812-818. doi: 10.1126/science.118538
- González-Torre, P. L., ve Coque, J. (2016). How is a food bank managed? Different profiles in Spain. *Agriculture and Human Values*, 33, 89-100.
- Goyal, P., Rahman, Z., ve Kazmi, A. A. (2013). Corporate sustainability performance and firm performance research: Literature review and future research agenda. *Management Decision*, 51(2), 361-379. doi: 10.1108/00251741311301867
- Gray, R. H. (1994). Corporate reporting for sustainable development: Accounting for sustainability in 2000AD. *Environmental Values*, 3(1), 17-45. doi: 10.3197/096327194776679782
- Gutiérrez-Ponce, H. (2023). Sustainability as a strategy base in Spanish firms: Sustainability reports and performance on the sustainable development goals. *Sustainable Development*, 31, 3008–3023.

doi: 10.1002/sd.2566

Güneş, M. (2013). Kamu politikası oluşturma sürecinde yoksulluğun rolü. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 25-50.

Hofstede (2024). Country comparison tool. Erişim Adresi: www.hofstede-insights.com

Jan, A., Mata, M. N., Albinsson, P.A., Martins, J. M., Hassan, R. B., ve Mata P.N. (2021). Alignment of islamic banking sustainability indicators with sustainable development goals: Policy recommendations for addressing the Covid-19 pandemic. *Sustainability*, 13(5), 1-38. doi: 10.3390/su13052607

Kala, E. S. (2020). Türkiye’de gıda bankacılığı mevzuatı ve uygulamaları. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18(3), 190-211. doi: 10.11611/yead.736336

Karcıoğlu, R., ve Öztürk, S. (2021). *Sürdürülebilirlik muhasebesi ve raporlaması*. Gazi Kitabevi.

Khaled, R., Ali, H., ve Mohamed, E. K. (2021). The Sustainable Development Goals and corporate sustainability performance: Mapping, extent and determinants. *Journal of Cleaner Production*, 311(2), 1-10. Doi: 10.1016/j.jclepro.2021.127599

Kinach, L., Parizeau, K., ve Fraser, E. D. (2020). Do food donation tax credits for farmers address food loss/waste and food insecurity? A case study from Ontario. *Agriculture and Human Values*, 37(2), 383-396. doi: 10.1007/s10460-019-09995-2

Kolk, A. (2016). The social responsibility of international business: From ethics and the environment to CSR and sustainable development. *Journal of World Business*, 51(1), 23-34.

Korga, S., ve Aslanoğlu, S. (2024). Sürdürülebilirlik Raporlamasında Sürdürülebilirlik Göstergelerinin Önem Düzeylerinin Belirlenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 102, 1-18. doi: 10.25095/mufad.1425008

Korzeb, Z., ve Samaniego-Medina, R. (2019). Sustainability Performance: A Comparative Analysis in the Polish Banking Sector. *Sustainability*, 11(3): 653-668. doi: 10.3390/su11030653

Lukács, B., ve Rickards, R. (2023). How the categorisation of SDG targets into ESG pillars can inform the corporate SDG report. *Chemical Engineering Transactions*, 107, 193-198. doi: 10.3303/CET23107033

MacNeil, J. L., Adams, M., ve Walker, T. R. (2021) Development of framework for improved sustainability in the Canadian Port Sector. *Sustainability*, 13(21), 1-17. doi: 10.3390/su132111980

Michelini, L., Principato, L., ve Iasevoli, G. (2018). Understanding food sharing models to tackle sustainability challenges. *Ecological Economics*, 145, 205-217. doi: 10.1016/j.ecolecon.2017.09.009

Müftüoğlu, T., ve Durukan, T. (2019). Kurumsal sosyal sorumluluk ve sürdürülebilirlik raporlaması: Türkiye’deki uygulamalar üzerine bir değerlendirme. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 82, 1-20.

Oruç, M., ve Taç, Ş. G. (2020). Entegre raporlama ve sürdürülebilirlik raporlaması: Karşılaştırmalı analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye.

Özevin, O. (2022). Kurumsal sürdürülebilirlik performansının Entropi ve TOPSİS yöntemleriyle ölçülmesi: BIST şirketleri üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 95, 75-98. doi: 10.25095/mufad.1087406

Özsözgün Çalışkan, A. (2012). Sürdürülebilirlik Raporlaması. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 5(1), 41-68.

Perello-Marin, M.R., Rodríguez-Rodríguez, R., ve Alfaro-Saiz, J. J. (2022). Analysing GRI reports for the disclosure of SDG contribution in European car manufacturers. *Technological Forecasting*

and Social Change, 181, 1-10. doi: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.121744>

Rebai, S., Azaiez, M. N., ve Saidane, D. (2016), A multi-attribute utility model for generating a sustainability index in the banking sector. *Journal of Cleaner Production*, 113: 835-849. doi: 10.1016/j.jclepro.2015.10.129

Rençber, İ. (2024). Türk Hava Yollarının Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Entropi ve TOPSIS Yöntemleriyle İncelenmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 22(52), 597-628. doi: 10.35408/comuybd.1397485

Resmî Gazete. (2023). "Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS) Uygulama Kapsamına İlişkin Kurul Kararı." 29 Aralık 2023 Tarihli ve 32000 Sayılı Resmî Gazete. Retrieved from <https://www.resmigazete.gov.tr>

Saetra H. S. (2023). The AI ESG protocol: Evaluating and disclosing the environment, social, and governance implications of artificial intelligence capabilities, assets, and activities. *Sustainable Development*, 31, 1027-1037. doi: <https://doi.org/10.1002/sd.2438>

Schneider, A. (2015). Reflexivity in sustainability accounting and management: Transcending the economic focus of corporate sustainability. *Journal of Business Ethics*, 127, 525-536. doi: 10.1007/s10551-014-2058-2

Sertyeşilişik, E. (2022). Gıda güvencesini arttırmaya yönelik sürdürülebilir tarım ve çevre politikaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13(36), 1394-1406. doi: 10.21076/vizyoner.1075231

Szennay, Á., Szigeti, C., Kovács N. ve Szabó D. R. (2019). Through the blurry looking glass—SDGs in the GRI reports. *Resources*, 8(2), 1-17. Doi: 10.3390/resources8020101

Şendurur, U., ve Temelli, F. (2018). Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel bankalar ve katılım bankalarının sürdürülebilirlik açısından karşılaştırılması. *Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi*, 20(2), 330-346. doi: doi.org/10.31460/mbdd.344785

The Global FoodBanking Network. (2023). Explore by List. Erişim Adresi: www.foodbanking.org

Topçu, N., ve Kaya, A. (2010). Gıda bankacılığı ve muhasebesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(3), 257-266.

Tuan, K. (2019). Yönetim Kurulu Özelliklerinin Sürdürülebilirlik Raporlarına Etkisi: Borsa İstanbul Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 36, 233-242. doi: 10.30794/pausbed.451233

Tüm, K. (2014). Kurumsal sürdürülebilirlik ve muhasebeye yansımaları: Sürdürülebilirlik muhasebesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 58–81.

Türkiye ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (2023). Sürdürülebilir Kalkınma Hakkında Temel Bilgiler, Erişim Adresi: www.surdurulebilirlikkalkinma.gov.tr

UNEP/SustainAbility (1996). Engaging Stakeholders. The Benchmark Survey. International Progress Report in Company Environmental Reporting, Londra.

United Nations (2023). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, Erişim Adresi: sdgs.un.org

Vatansever Deviren, N., ve Kurtuluş, G. (2020). Yoksullukla mücadelede gıda bankacılığının rolü. *Journal of International Social Research*, 13(73), 980-987. doi: 10.17719/jisr.10999

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

